

การวิเคราะห์เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูฝึกการ: พหุกรณีศึกษา



นายภาณุพงศ์ อนันต์ชัยพัฒนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**AN ANALYSIS OF THE SUCCESS PATH OF TEACHERS WITH DISABILITIES :
A MULTIPLE CASE STUDY**

MR PANUPONG ANANCHAIPUTTANA

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research**

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

521393

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูปิการ์: พหุกรณีศึกษา

โดย

นายภาณุพงศ์ อนันต์ชัยพัทธนา

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

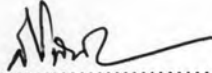
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต



..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



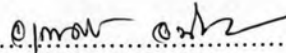
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)



..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)



..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร.อรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ภาณุพงศ์ อนันต์ชัยพัทธนา: การวิเคราะห์เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูพิการ: พหุกรณีศึกษา (AN ANALYSIS OF THE SUCCESS PATH OF TEACHERS WITH DISABILITIES : A MULTIPLE CASE STUDY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 195 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ชีวประวัติ 2) แรงจูงใจในการเป็นครู 3) การจัดการเรียนการสอน ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา 4) พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในการทำงานของครูพิการที่ประสบความสำเร็จ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบพหุกรณีศึกษา กรณีศึกษาเป็นครูที่มีความบกพร่องทางการเห็น และได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในระดับประเทศ จำนวน 2 ท่าน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และการเปรียบเทียบข้อมูล นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1.เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูพิการ มี 4 ช่วง ประกอบด้วย 1) ช่วงวัยเด็ก เป็นเด็กที่พิการทางสายตาตั้งแต่กำเนิด มีครอบครัวที่อบอุ่นและช่วยเหลือซึ่งกันเสมอ ได้รับโอกาสที่ดีที่สุดในชีวิตจากทางผู้มีพระคุณได้เลี้ยงดูและส่งเสริมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและการทำงานที่ดี เริ่มการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาโดยเป็นนักเรียนประจำที่โรงเรียนสอนคนตาบอดในกรุงเทพ ได้รับการปลูกฝังให้รู้จักการต่อสู้ การอดทน การพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือคนพิการในสังคม 2) ช่วงวัยรุ่น ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทย และได้เกิดแรงจูงใจในการเป็นครูมาจากแบบอย่างของครูที่ดี และมีความต้องการช่วยเหลือคนพิการในสังคมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีเหมือนกับที่ทางตนเองเคยได้รับมา 3) ช่วงวัยทำงานทำงานเป็นข้าราชการครู และได้รับโอกาสที่ดีอีกครั้งจากผู้บริหารได้มอบหมายให้ทำงานตามความถนัดและความสามารถ มีการพัฒนาความรู้ โดยการอบรมและการสัมมนาเป็นประจำ ยึดหลักในการทำงาน คือ การทำงานอย่างหนักและเต็มที่ทุกครั้ง ข้อจำกัดในการทำงาน คือ ทางด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในการทำงานด้านเอกสาร และการเดินทางในสถานที่ต่างๆ และ 4) ช่วงปัจจุบัน มีครอบครัวที่อบอุ่น มีการเตรียมการสอนและแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ล่วงหน้าด้วยตนเอง เทคนิคการสอนจะเน้นการใช้เสียงเป็นหลัก การถามตอบ มีสื่อการสอนที่หลากหลาย การวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง มีการสอนเสริมช่วงหลังเลิกเรียนเป็นประจำ มีการเข้าร่วมกับกิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอยู่เป็นประจำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและได้รับการสนับสนุนจากทุกคน และได้อยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความพร้อมและเหมาะสมต่อการทำงานสำหรับคนตาบอด

2. ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ครูพิการประสบความสำเร็จ มี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถของตนเอง 2) โอกาสที่ดีที่ได้รับในชีวิต และ 3) บุคคลต่างๆ รอบข้างที่ให้กำลังใจและสนับสนุน

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา... ลายมือชื่อนิลิต.....
สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา.....2552.....

51827927 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS : VISIONAL DISABILITIES TEACHERS/ THE SUCCESS OF THE VISIONAL DISABILITIES TEACHERS/ A MULTIPLE CASE STUDY

PANUPONG ANANCHAIPUTTANA : AN ANALYSIS OF THE SUCCESS PATH OF TEACHERS WITH DISABILITIES : A MULTIPLE CASE STUDY. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph.D, 195 pp.

This research are aimed to study about 2 great teachers who have visional disabilities but they were considered to be national honored teachers. These studies focus on 1) Their biographies 2) Their motivations to be teachers 3) their teaching managements and how they solved their teaching problems and 4) The behaviors and circumstances in their works. The research data were the research data were collected by analyzing related document, observation as well as interview and focus group technique. Have triangulation. For data analysis, content was analyzed, then contributed to inductive conclusion and data comparison. The data was then conveyed through descriptive and analytical descriptive presentation. The findings were as following:

1. There were 4 period to make them be successful in their work 1) children period : the congenital blind students have happy family who support education and working oppotunity. They had been the boarding students in the boarding school for blinds in Bangkok here they were taught to be patient and good fighters for their lives 2) Teenage period : They finished the bachelor degree from Thailand and Their motivations to be teachers came from their favorite teacher who was successful in the work and dedicate himself for disability students. 3) Working period : They worked in the government school and They have good behaviors and have a nice atmosphere in their work. Moreover both of them usually had chances to participate in some training courses and semina, having a good relationship with only in the school but also the community and finally both of them dedicate themselves for their works with full of patience and the were always supported by their organization and 4) Present period : They always have their good preparation before their lesson and they also have their individual educational program (IEP) Their teaching technique consist of oral explonation for most of the time and follow by using various teaching materials, doing situation, having in some flexible test times, having some meeting to solve the problems of the students who cannot study as others and applying their teaching methods with offering students to participate in various activities.

2. The main factor supporting their succeeds are 1) The opportunities in their lives 2) The willpower and the supporting From the people around them and 3) Their individual abilities.

Department :Educational Research and Psychology

Student's Signature

Field of Study :Educational Research.....

Advisor's Signature

Academic Year :2009.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดีด้วยความเมตตาและกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณา ความรู้ ความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และ ดร.อรุณศรี อนันตศิริชัย ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อมูล คำแนะนำ แนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์ในภาควิชาและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ อบรมสั่งสอน และให้คำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณเพื่อนๆ ในสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ทุกคน และคุณศิษย์นิย วิไลจงคราม ที่ให้ความช่วยเหลือมาตลอด

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของผู้อำนวยการ คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองของ โรงเรียนสอนคนตาบอดพระมหาไถ่พิทยา และศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี รวมทั้งครอบครัวของกรณีศึกษา และที่สำคัญ คือ กรณีศึกษาทั้ง 2 ท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่ คุณแม่อารีรัตน์ อนันต์ชัยพัชณา ผู้ให้กำเนิด คุณพวงผกา และคุณพวงเพ็ญ อนันต์ชัยพัชณา ผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ เลี้ยงดู และพี่ชาย คุณธีระพงษ์ อนันต์ชัยพัชณา และครูจันทิมา คงคา ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงานวิทยานิพนธ์ จนทำให้ผู้วิจัยได้สำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 คนพิการ.....	10
ความหมายและความสำคัญของคนพิการ.....	10
ประวัติการศึกษาพิเศษในประเทศไทย.....	10
กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการ.....	12
สถิติทางการศึกษาของคนพิการ.....	14
การประเภทของกลุ่มคนพิการทางการศึกษา.....	17
รางวัลสำหรับคนพิการ.....	18
การจัดการศึกษาพิเศษทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	21
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา.....	25
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ.....	25
ตอนที่ 2 เส้นทางแห่งความสำเร็จของครู.....	27
ความหมายและความสำคัญของครู.....	27

คุณลักษณะของครูที่ดี.....	28
การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ.....	30
เส้นทางความก้าวหน้าของครู.....	31
รูปแบบยกย่องครูที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย.....	32
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางของครูที่ประสบความสำเร็จ.....	41
ตอนที่ 3 พหุกรณีศึกษา.....	42
ลักษณะของการวิจัยพหุกรณีศึกษา.....	42
องค์ประกอบและขั้นตอนการวิจัยคุณภาพ.....	44
วิธีการวิจัย : เทคนิคการวิจัยภาคสนาม.....	45
เทคนิคการเก็บข้อมูล.....	46
การตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาก่อนลงภาคสนามและการเตรียมตัวในภาคสนาม.....	60
ขั้นตอน 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
ขั้นตอน 2 การคัดเลือกกรณีศึกษา.....	61
ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาภาคสนาม.....	62
ขั้นตอน 1 การกำหนดแผนการศึกษาภาคสนาม.....	62
ขั้นตอน 2 การจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	62
ขั้นตอน 3 การเข้าถึงข้อมูลในภาคสนาม.....	63
ระยะที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	63
ขั้นตอน 1 การสร้างความสัมพันธ์.....	63
ขั้นตอน 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
ขั้นตอน 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
ระยะที่ 4 เป็นการจัดกระทำข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	72
ขั้นตอน 1 การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล.....	72
ขั้นตอน 2 การนำเสนอข้อมูล.....	73

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางแห่งความสำเร็จของกรณีศึกษา.....	76
กรณีศึกษาที่ 1.....	76
กรณีศึกษาที่ 2.....	104
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของสองกรณีศึกษา.....	104
การเปรียบเทียบข้อมูลของสองกรณีศึกษา.....	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย.....	142
อภิปรายผลการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	151
รายการอ้างอิง	152
ภาคผนวก.....	156
ภาคผนวก ก หนังสือขออนุญาต.....	157
ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัย.....	162
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	180
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	ร้อยละของประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ เพศ เขตการปกครอง และภาค พ.ศ.2550	16
2.	ลักษณะการดำเนินงานและผลงานของผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้.....	33
3.	สรุปประเด็นศึกษาเกี่ยวกับครูผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ.....	51
4.	แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ	53
5.	ผลการสังเคราะห์ประเด็นในการศึกษางานวิจัย.....	55
6.	การจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	62
7.	กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
8.	แผนการศึกษาภาคสนาม.....	65
9.	ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	72
10.	การเปรียบเทียบข้อมูลของสองกรณีศึกษา.....	129
11.	สรุปผลความแตกต่างกันของครูพิการที่ประสบความสำเร็จ.....	146
12.	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	161
13.	ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	181

สารบัญแนภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	ร้อยละของประชากรที่พิการ จำแนกตามความพิการและปี พ.ศ.....	14
2.	ร้อยละของประชากรที่พิการจำแนกตาม เพศ เขตการปกครองและภาค.....	15
3.	จำนวนและร้อยละของประชากรที่พิการจำแนกตามความพิการ พ.ศ.2550.....	15
4.	ร้อยละของประชากรที่พิการอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจำแนกตามระดับการศึกษา.....	16
5.	รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโจนและคอลลินส์.....	22
6.	สรุปกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคนพิการ.....	26
7.	เส้นทางความก้าวหน้าของครู.....	31
8.	ทฤษฎีมนุษยนิยมของ Maslow (Maslow's Need Hierarchy).....	38
9.	สรุปกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	40
10.	องค์ประกอบของการวิเคราะห์ : รูปแบบปฏิสัมพันธ์.....	49
11.	กรอบแนวคิดการวิเคราะห์เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูพิการ.....	57
12.	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	59
13.	หนังสืออักษรเบรลล์ภาษาอังกฤษลูกคิด เครื่องเบรลล์เลอร์ และสเลต.....	87
14.	ทางเชื่อมระหว่างตึกด้านบนและทางเดินที่ระเบียงมีราวให้จับ.....	92
15.	สระว่ายน้ำ และสนามฟุตบอล.....	94
16.	การจัดกิจกรรมการช้อมดนตรีไทย การทำบุญ และทำความสะอาดโรงเรียน...	98
17.	เส้นทางแห่งความสำเร็จของกรณีศึกษาที่ 1.....	102
18.	สถานที่การเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	104
19.	อุปกรณ์การเรียน ไม้เท้า และสื่อการเรียนการสอน.....	113
20.	ทางเดินภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ.....	118
21.	สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีห้องน้ำ ห้องเทคโนโลยี ห้องกระตุ้นการเห็น.	119
22.	กิจกรรมโครงการอาชาบำบัดและกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์.....	122
23.	เส้นทางแห่งความสำเร็จของกรณีศึกษาที่ 2.....	127
24.	เส้นทางแห่งความสำเร็จของครูพิการ.....	140
25.	สรุปปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ครูพิการประสบความสำเร็จ.....	145